

Sygn. akt I C 289/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 grudnia 2021 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Wojciech Rybarczyk

Protokolant: Sekretarz sądowy Joanna Dudzińska

po rozpoznaniu w dniu 18 listopada 2021 roku w Bydgoszczy

na rozprawie

sprawy z powództwa **T. T.**

przeciwko **Bank (...) S.A. z siedzibą w G.**

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 120.385,05 zł (sto dwadzieścia tysięcy trzysta osiemdziesiąt pięć złotych 05/100) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 15 maja 2020 r. do dnia zapłaty;
2. ustala nieważność umowy kredytu nr (...) sporządzonej 4 października 2007 a zawartej 5 października 2007;
3. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 11.817,00 zł (jedenaście tysięcy osiemset siedemnaście złotych 00/100) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego liczonymi od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSO Wojciech Rybarczyk

Sygn. akt I C 289/20

UZASADNIENIE

Powód T. T. w swoim pozwie skierowanym przeciwko Bank (...) S.A. z siedzibą w G. domagał się:

1. zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda kwoty 120.385,05 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od tej kwoty liczonymi od dnia doręczenia pozwu pozwanemu do dnia zapłaty;
2. ustalenia nieważności umowy kredytu nr (...) sporządzonej 4 października 2007 r., ewentualnie ustalenie bezskuteczności częściowej umowy kredytu nr (...) sporządzonej 4 października 2007 r. a zawartej 5 października 2007 r. w zakresie klauzul indeksacyjnych zawartych w § 7 ust. 2, § 10 ust. 6 oraz § 17 umowy.

Nadto, powód wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości dwukrotności stawki minimalnej, opłaty skarbowej od pełnomocnictwa oraz zwrotu wydatków strony i pełnomocnika według spisu kosztów wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od tej kwoty liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu powód wskazał, że w dniu 5 października 2007 r. zawarł z pozwanym umowę o kredyt w PLN, indeksowany do (...) na kwotę 449.342,74 zł. Wskazano, iż w przedmiotowej umowie brak jest obiektywnych czynników uwzględnianych przy ustalaniu kursu walutowego. W ocenie pozwanego jedynym wskazanym czynnikiem jest wola pozwanego, która jego zdaniem jest czynnikiem subiektywnym i nieprzewidywalnym. Podkreślono, że powód nie miał i nie ma żadnego wpływu na wysokość kursu kupna oraz kursu sprzedaży oraz to, że pozwany może w sposób dowolny ustalać kursy walutowe konieczne o ustalania wysokości raty kredytowej.

Kontynuując rozważania podano, iż pozwany bank zawarł z powodem umowę, która wywołała po stronie powoda ryzyko walutowe, związane z indeksacją kredytu udzielonego w PLN do (...). Wskazano, że o skali ryzyka pozwany bank nie poinformował powoda oraz nie przedstawił symulacji zmiany wysokości salda i raty na wypadek drastycznej zmiany notowań kursu (...)/PLN, a w szczególności nie zawarł jej w treści umowy.

Powód podkreślił, że pozwany dowolnie ustalał wysokość jego zobowiązań. Wskazano również, iż pozwany zaniechał właściwego poinformowania powoda o ryzyku walutowym związanym ze wzrostem salda i raty w razie drastycznej zmiany kursu walutowego, co w ocenie powoda stanowi naruszenie obowiązku informowania o ryzyku walutowym ponoszonym przez klienta.

W odpowiedzi na pozew, pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego z uwzględnieniem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, według norm przepisanych.

W pierwszej kolejności pozwany zakwestionował powództwo w całości zarówno co do zasady, jak i co do wysokości wskazując, że w jego ocenie umowa nie zawiera postanowień niedozwolonych, a roszczenie powodów o nie zasługuje na uwzględnienie. Pozwany wyraził pogląd, iż powód nie wykazał istnienia po swojej stronie interesu prawnego w sformułowaniu roszczenia o ustalenie. Podniesiono również zarzut przedawnienia roszczeń powoda dochodzonych pozewem. Wskazano, iż bieg nienależnego świadczenia rozpoczyna się w dacie zawarcia przez strony umowy kredytu, tudzież najpóźniej w dniu uruchomienia kredytu. W ocenie pozwanego to w tej dacie powód mógł najwcześniej wezwać bank do zwrotu nienależnego świadczenia, tj. w dniu 5 października 2007 r. bądź najpóźniej z momentem upływu 10 lat od uruchomienia ostatniej transzy kredytu, tj. 6 lutego 2009 r. Zdaniem pozwanego pozew został wniesiony po upływie 10-letniego terminu przedawnienia.

W dalszej części pozwany wskazał, iż sposób ustalania przez bank (...) kursów walut został precyzyjnie określony w umowie kredytu. Zdaniem pozwanego nie sposób mówić o sprzeczności kredytu z naturą umowy kredytu, ponieważ ustawodawca wielokrotnie wprost odwołuje się do tego rodzaju kredytu.

W dalszym toku procesu strony podtrzymały swoje stanowiska w sprawie. **Pismem Sądu z dnia 25 czerwca 2021 r.** powód został pouczone o skutkach ewentualnego uwzględnienia jego żądania ustalenia nieważności umowy, w szczególności pouczone został, iż będzie się to wiązać z obowiązkiem wzajemnego zwrotu świadczeń uzyskanych przez strony w związku z wykonaniem umowy oraz, że może się to wiązać z ewentualnymi roszczeniami pozwanego banku o zapłatę wynagrodzenia za korzystanie przez powoda z udostępnionego im kapitału. Powód oświadczył, że ma świadomość tych konsekwencji i podtrzymał w całości swoje żądania.

Sąd ustalił, co następuje:

Ubiegając się o kredyt w banku pozwanego, powód w dniu 14 września 2007 r. złożył wniosek o udzielenie mu kredytu na kwotę 119.612,60 zł. Podpisał on również (...).

W w/w dokumencie powód podpisał dokument, w którym oświadczył, że przedstawiono mu ofertę kredytu hipotecznego w złotych polskich oraz że wybrał kredyt w walucie obcej, będąc uprzednio poinformowany o ryzykach związanych z zaciągnięciem kredytu hipotecznego w walucie obcej. Ponadto powód oświadczył, że został poinformowany o ryzyku stopy procentowej w przypadku kredytów o zmiennej stopie procentowej.

dowody : wniosek kredytowy (k. 219-222 akt); oświadczenie kredytobiorcy (k. 224 akt).

W dniu 4 października 2007 r. powód zawarł z pozwanym umowę kredytu hipotecznego nr (...), indeksowanego kursem (...) celem sfinansowania zakupu nieruchomości znajdującej się w M., przy ul. (...).

Strony umówiły się, że okres kredytowania wyniesie 360 miesięcy. Kwota kredytu miała być spłacana w równych ratach kapitałowo-odsetkowych. Rozliczenie każdej wpłaty miało następować według kursu sprzedaży waluty, do której indeksowany jest kredyt, podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A., obowiązującego w dniu wpływu środków do banku.

Kredyt miał być oprocentowany według zmiennej stopy procentowej, która na dzień sporządzenia umowy wynosiła 5,120% w skali roku, na które składała się marża banku niezmienna w okresie trwania umowy w wysokości 1,400% oraz aktualnie obowiązujący indeks L3.

Zabezpieczeniem przedmiotowego stosunku obligacyjnego była hipoteka kaucyjna do kwoty stanowiącej 170% kwoty kredytu.

W dniu 18 listopada 2013 r. strony zawarły aneks do umowy kredytu, w którym postanowiły zmienić § 2 ust. 4 umowy kredytowej.

dowody: umowa o kredyt hipoteczny nr (...) (k. 229-240 akt); aneks do umowy kredytu (k. 51-52 akt).

Strona powodowa zawierając sporną umowę z pozwanym posiadała status konsumenta, natomiast pozwany występował w charakterze przedsiębiorcy.

/okoliczność bezsporna/

Powód był zapewniany przez pracownika banku o stabilności waluty (...). Wskazywano na niewielkie wahania kursowe w granicach kilkudziesięciu groszy. Umowa została zawarta na wzorcu umownym stosowanym powszechnie przez bank pozwanego dla zawierania umów o kredyt hipoteczny. Strona powodowa nie miała realnych możliwości na wprowadzenie zmian do umowy kredytu.

dowód : zeznania powoda (k. 582-584v akt).

Pismem z dnia 9 marca 2020 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 120.385,05 zł wskazując, że w umowie znajdują się zapisy dotyczące klauzul indeksacyjnych pozwalających pozwanemu na dowolne ustalanie kursu kupna i kursu sprzedaży walut przyjmowanych do indeksacji kredytu.

W/w pismo zostało doręczone pozwanemu 12 marca 2020 r. i pozostało bez odpowiedzi strony pozwanej.

dowody : pismo powoda z dnia 9 marca 2020 r. (k. 90-91 akt); potwierdzenie doręczenia przesyłki pozwanemu (k. 93 akt).

Powyższy stan faktyczny został ustalony w oparciu o przedstawione w sprawie dokumenty oraz w oparciu zeznania stron procesu z ograniczeniem do strony powodowej.

Sąd nie znalazł podstaw do kwestionowania zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy przedstawionych w sprawie dokumentów, dlatego uznał je za wiarygodne źródło dowodowe. Podkreślić jednak należy, że dokumenty te stanowią wyłącznie wiarygodne źródło treści oświadczeń składanych przez strony, nie stanowią one natomiast wiarygodnego dowodu na to, w jaki sposób konkretnie przedstawiono powodowi na etapie zawierania umowy wszystkie postanowienia umowy i konsekwencje związane z jej zawarciem.

Nie wszystkie jednak dokumenty stanowiły wartościowe źródło wiedzy, w oparciu o które możliwe było ustalenie spornych faktów. Do takich dokumentów należy m.in. dołączone przez powoda: Raport (...) Suisse (...) z 06.2017

- wyciąg z tłumaczeniem przysięgłym; pismo NBP z 3 lipca 2002 r., komunikat prasowy NBP z 9 grudnia 2005 r. oraz oświadczenie NBP z 23 lutego 2006 r.; raport (...) z listopada 2006 r. „Finansowanie nieruchomości przez banki w Polsce. Stan na czerwiec 2006 r.”; pismo (...) z 25 lipca 2011 r.; art. 39 pkt 10 M. - wyciąg; opinia Krajowej Rady Sądownictwa z 31 lipca 2015 r.; opinia Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa z 2 czerwca 2016 r.; sprostowanie dyrektywy 93/13/EWG - wyciąg z Dziennika Urzędowego UE L 276/17 oraz klauzula nr (...). Nadto do takich dokumentów należy, m.in. dołączone przez pozwanego: Zestawienie wartości kursów średnich NBP oraz WIBOR, LIBOR i (...); ABC Klienta, czyli o czym należy pamiętać; Zarządzenie nr (...) Prezesa Zarządu (...) Bank S.A. z dnia 23 czerwca 2006 r.; tabela kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez pozwanego; Uchwała Zarządu Banku (...)/2003 z dnia 26 marca 2003 r.; Decyzja nr (...) Banku (...) S.A. z dnia 11 grudnia 2009 r.; wzór umowy kredytu pozwanego; sprawozdanie finansowe za rok 2007; sprawozdanie finansowe za rok 2008 oraz roczne jednostkowe sprawozdanie finansowe Banku (...) SA za 2009 r. Dokumenty te nie wniosły niczego istotnego do sprawy oraz nie były przydatne dla stwierdzenia okoliczności faktycznych istotnych dla niniejszej sprawy. Wskazać należy, że wprowadzane przez pozwanego zmiany nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, bowiem abuzywność zapisów powinno się badać na moment zawierania umowy przez konsumenta z przedsiębiorcą. W takiej sytuacji nie ma więc znaczenia, w jaki sposób przedsiębiorca wykonywał umowę, w tym jakie zmiany w treści stosunku prawnego między stronami wprowadzał po zawarciu umowy. Wszystkie te dokumenty nie odnosiły się bezpośrednio do stanu faktycznego niniejszej sprawy.

Zeznania świadka R. P. Sąd uznał jako nieprzydatne dla rozstrzygnięcia, bowiem świadek ten nie przypominał sobie konkretnie sytuacji, która dotyczyła zawierania przez powoda umowy kredytu hipotecznego. Świadek ten opisywał w sposób ogólny zawieranie umów indeksowanych, jednak nie przypominał sobie czy przedstawiał powodowi symulacje zmian kursu, sposób indeksacji czy mechanizmy zabezpieczające kredytobiorcę przed wzrostem kursów.

Za przydatne dla rozstrzygnięcia uznał Sąd natomiast zeznania powoda, albowiem w znacznej części korespondowały one z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w aktach sprawy. Powód przedstawił okoliczności, w których zaproponowano mu zawarcie umowy kredytu hipotecznego waloryzowanego kursem (...), jak również brak możliwości negocjacji poszczególnych postanowień umowy, opisał również czynności poprzedzające zawarcie umowy, nie kwestionował również faktu złożenia podpisów na dokumentach przygotowanych w związku z procedurą zawierania umowy kredytowej. W ocenie Sądu zeznania powoda zasługują na wiarę albowiem są logiczne i spójne oraz w przeważającej części znajdują potwierdzenie w przeprowadzonych w sprawie dowodach z dokumentów.

Na podstawie art. 235² par. 1 pkt 2 i 5 k.p.c. Sąd pominął wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego oraz wniosek o przesłuchanie świadków W. Z. i M. C.. W ocenie Sądu przeprowadzenie w/w dowodów było zbędne dla rozstrzygnięcia sprawy.

Z uwagi na to, że przeprowadzone postępowanie dowodowe wskazywało na to, iż zachodzą podstawy do ustalenia nieistnienia umowy stron, co w konsekwencji prowadzi do obowiązku wzajemnego zwrotu przez strony otrzymanych w wykonaniu tej umowy świadczeń, zbędne było przeprowadzenie wnioskowanego dowodu z opinii biegłego. Dowód ten miałby znaczenie wyłącznie w wypadku uznania, za bezzasadne żądania głównego i badania zasadności kwot stanowiących przedmiot żądania ewentualnego, sytuacja taka jednak w przedmiotowej sprawie nie występowała.

Pomijając wniosek o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków W. Z. i M. C. Sąd miał na względzie to, że świadkowie ci nie uczestniczyli bezpośrednio ani nawet pośrednio w procesie zawierania umowy z powodem, a okoliczności, które miały być przedmiotem ich zeznań dotyczyły wyłącznie ogólnych zasad i procedur banku związanych z zawieraniem umów tego rodzaju, która jest przedmiotem sporu stron. Dla oceny zasadności żądań powoda kluczowe znaczenie miało natomiast to w jaki sposób realizowane były te procedury przy zawieraniu umowy konkretnie z nim, w szczególności sposobu pouczenia go o wszelkich ryzykach wiążących się z zawarciem umowy, w której wysokość raty i salda zadłużenia określonego w złotych polskich zależała od kursu franka szwajcarskiego.

Sąd zważył, co następuje:

Mając na względzie wyniki postępowania dowodowego Sąd uznał powództwo główne za zasadne. W ramach roszczenia głównego powód domagał się zasądzenia od pozwanego na jego rzecz kwoty 120.385,05 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od tej kwoty liczonymi od dnia doręczenia pozwu pozwanemu do dnia zapłaty oraz ustalenia nieważności umowy kredytu nr (...), ewentualnie ustalenia bezskuteczności częściowej umowy kredytu w zakresie klauzul indeksacyjnych.

Swoje żądania w powyższym zakresie powód opierał na zarzucie zastosowania przez pozwanego w umowie klauzul niedozwolonych w § 7 ust. 2, § 10 ust. 6 oraz § 17 umowy. Powód wskazał, że powyższe postanowienia umowy wprowadzają klauzulę indeksującą świadczenia stron dwoma miernikami wartości, określanymi dowolnie przez stronę pozwaną. Podniósł również, że niezależnie od niedopuszczalności w/w postanowień umownych, z uwagi na to, że powodowały one zaburzenie równowagi kontraktowej zachodzą podstawy do uznania umowy za nieważną z uwagi na jej sprzeczność z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 2 kc). Powód wskazał, że postanowienia umowy powodowały, że pozwany mógł jednostronnie i arbitralnie modyfikować wskaźnik od którego zależała wysokość zobowiązań kredytobiorcy. Odwołując się również do orzecznictwa SN powód wskazał, na brak należytej informacji o istnieniu ryzyka kontraktowego co stanowiło naruszenie zasad współżycia społecznego takich jak zachowanie zasady uczciwości w obrocie gospodarczym.

Pozwany wnosząc o oddalenie powództwa kwestionował zarzuty powoda, co do nieuczciwego charakteru postanowień umownych i naruszenia zasad współżycia społecznego. Podniósł również zarzut przedawnienia.

W pierwszej kolejności Sąd zwrócił uwagę na fakt, że nie zasługuje na uwzględnienie zarzut przedawnienia wskazany przez pozwanego. Na podstawie art. 118 zd. pierwsze k.c., jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi sześć lat, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - trzy lata. W doktrynie dominuje stanowisko, że kredyt spłacany w ratach jest w istocie świadczeniem jednorazowym, a nie okresowym, bowiem stanowi jedną całość. Żądania powoda o zapłatę opierały się na żądaniu zwrotu świadczenia nienależnego, czyli art. 410 § 1 k.c. w zw. z art. 405 k.c.

Zgodnie z przepisami intertemporalnymi- art. 5 ust. 3 ustawy o zmianie ustawy Kodeks cywilny i niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 1104) do przysługujących konsumentowi roszczeń powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych, których terminy przedawnienia są określone w art. 118 i art. 125 § 1 ustawy zmienianej w art. 1, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym. W związku z tym, w niniejszej sprawie liczy się 10-letni termin przedawnienia. Ponadto w oparciu o stanowisko (...) wyrażone w wyroku z dnia 22.04.2021 r. (sygn. C-485/19) bieg przedawnienia roszczeń z tytułu zawartych w umowie klauzul niedozwolonych biegnie od momentu powzięcia wiedzy o nich. Podobnie stwierdził Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 7 maja 2021 r. podjętej w składzie 7-osobowym, z której wynika, że dla roszczeń kredytobiorców termin przedawnienia rozpoczyna się w momencie, w którym dowiedzieli się oni, albo wykazując się oczekiwanym od nich rozsądkiem, powinni dowiedzieć się o tym, że umowa zawiera niedozwolone postanowienia umowne (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021 r., sygn. akt III CZP 6/21).

W dniu 9 marca 2020 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 120.385,05 zł wskazując, że w umowie znajdują się zapisy dotyczące klauzul indeksacyjnych pozwalających pozwanemu na dowolne ustalenie kursu kupna i kursu sprzedaży walut przyjmowanych do indeksacji kredytu, zatem należy uznać, iż od tego momentu powód powziął wiedzę o istnieniu klauzul abuzywnych w umowie, którą zawarł z pozwanym. Ponadto umowa kredytu nie została wypowiedziana, a powód w pozwie wniósł o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego. Zatem niniejsze roszczenia się nie przedawniają.

W przedmiotowej sprawie powód połączył w jednym pozwie żądanie ustalenia nieistnienia umowy z żądaniem zapłaty kwoty odpowiadającej dotychczas spełnionych przez nich w związku z jej wykonywaniem świadczeń. Przesłanką uznania za uzasadnione żądania zapłaty jest niewątpliwie ustalenie nieistnienia umowy jednak w ocenie Sądu w realiach niniejszej sprawy nie pozbawia to powoda interesu prawnego do uzyskania odrębnego ustalenia nieistnienia umowy. Umowa stron została zawarta na 30 lat a więc wiązałyby ona strony do 2037 r. Roszczenie o zapłatę dotyczy

natomiast wyłącznie dotychczas dokonanych przez powoda wpłat na rzecz pozwanego. Dokonanie ustalenia co do ważności umowy stron, a w konsekwencji jej nieistnienia, usunie więc stan niepewności co do sytuacji prawnej stron w przyszłości. W tej sytuacji w ocenie Sądu powód posiada interes prawny w ustaleniu nieistnienia przedmiotowej umowy.

Oceniając zasadność żądania ustalenia nieistnienia umowy stron Sąd badał czy umowa ta odpowiada istocie umowy kredytowej, czy w chwili jej zawarcia zawierała klauzule abuzywne naruszające równowagę interesów stron oraz czy nie naruszała zasad współżycia społecznego w zakresie uczciwości w obrocie gospodarczym.

Dokonując powyższych ocen Sąd w pierwszej kolejności ustalił, że bez wątplenia umowa pomiędzy stronami zawarta została z wykorzystaniem przedłożonego przez bank wzorca umowy. Powód wyjaśnił w wiarygodny sposób, że nie miał żadnego wpływu na treść umowy, szczególnie w zakresie jej postanowień, które później uznał za abuzywne. W związku z tym swoboda powoda ograniczyła się jedynie do możliwości zawarcia bądź odmowy zawarcia umowy o kredyt. Twierdzenia powoda są w ocenie Sądu w pełni wiarygodne, trudno bowiem uznać za prawdopodobne, że pozwany zgadzałby się na negocjacje w odniesieniu do tych postanowień umowy, które były z jego punktu widzenia niezbędne do udzielenia kredytu waloryzowanego kursem franka szwajcarskiego.

Istotą umowy kredytowej zgodnie z przepisem art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe, jest to, że przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Tak więc zgodnie z tym postanowieniem przepisów prawa bankowego kredytobiorca zobowiązany jest do zwrotu określonej kwoty środków pieniężnych, którą jest kwota kapitału mu udostępnionego i przez niego wykorzystanego. Bank może więc żądać wyłącznie zwrotu kwoty kapitału wraz z odsetkami oraz zapłaty prowizji. W celu zweryfikowania czy umowa jest należycie wykonywana konieczne jest ściśle i precyzyjne określenie kwoty kapitału kredytu albowiem rzutuje ona bezpośrednio na obowiązki kredytobiorcy, stanowi ona bowiem podstawę ustalenia wysokości poszczególnych rat jak i salda kredytu po dokonaniu zapłaty każdej z rat.

W ocenie Sądu niewątpliwie dopuszczalne jest stosowanie w umowach kredytowych klauzul waloryzacyjnych, polegających na powiązaniu zobowiązań pieniężnych stron z innym miernikiem wartości, np. z walutą obcą, to jednak nie może to równocześnie prowadzić do nałożenia na strony dodatkowych obciążeń zwiększających wynagrodzenie banku.

W przedmiotowej sprawie na skutek wprowadzenia do umowy stron postanowień zawartych w § 7 ust. 2, § 10 ust. 6 oraz § 17 umowy, zobowiązanie strony powodowej nie zostało ściśle określone, a ponadto wprowadzało możliwość uzyskania przez bank dodatkowego wynagrodzenia nieprzewidzianego w art. 69 ust. 1 ustawy prawo bankowe.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że powyższe postanowienia umowy pozostawiały bankowi możliwość jednostronnego kształtowania wysokości zobowiązań powoda albowiem kurs franka szwajcarskiego ustalany był przez bank w oparciu o ustalone przez niego kryteria. Powód natomiast pozbawiony był jakiegokolwiek wpływu na sposób ustalania tego kursu, a faktycznie nie miał nawet możliwości kontroli prawidłowości ustalania tego kursu wg kryteriów banku. Równocześnie bank określając w w/w postanowieniach umowy wg jakiego kursu dokonywane będą rozliczenia stosował zarówno kurs sprzedaży jak i kurs kupna ustalony w tabelach banku. Metoda ta powodowała, że bank uzyskiwał dodatkowe wynagrodzenie za korzystanie przez powoda z kredytu wynikające z różnic kursu sprzedaży i kupna franka albowiem kwestionowane postanowienia umowy były tak ukształtowane, aby korzyści z różnicy kursu kupna i sprzedaży podczas spłaty kredytu czerpał bank.

W ocenie Sądu w sytuacji gdy umowa zawiera zapisy, które dopuszczają dowolną waloryzację, to jest ona niezgodna z przepisami art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe w zw. z art. 358¹ § 2 i 5 k.c., ponieważ rażąco narusza interesy konsumenta.

Powyższe postanowienia umowy stron pozostawiające wyłącznie bankowi sposób ustalania kursu franka szwajcarskiego należy uznać za niedozwolone, gdyż dawały pozwanemu możliwość narzucenia sposobu ustalania wysokości kwoty podlegającej zwrotowi, a w konsekwencji również wysokości rat i odsetek, a więc głównych świadczeń kredytobiorcy. Na podstawie art. 353¹ k.c., strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Natomiast art. 385¹ § 1 k.c. opisuje niedozwolone postanowienia umowne i na jego podstawie postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Zgodnie z definicją zawartą w art. 385¹ § 3 k.c. niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta i właśnie z takimi okolicznościami mamy do czynienia w niniejszej sprawie.

Jak to zostało już wcześniej wskazane wyniki postępowania dowodowego w sposób jednoznaczny potwierdzają stanowisko powoda, że kwestionowane przez niego klauzule nie zostały przez niego uzgodnione z bankiem. Nie było żadnej możliwości negocjacji umowy w tym zakresie. Jednocześnie w ocenie Sądu nie ma znaczenia dla dokonywanej oceny to, w jaki sposób bank rzeczywiście ustalał kurs w trakcie wykonywania umowy i jaka była relacja kursu banku do kursu rynkowego, bowiem nie są to okoliczności istotne na gruncie art. 385² k.c. oraz oceny możliwego naruszenia interesów konsumenta. Zwrócić należy natomiast uwagę na fakt, że postanowienia umowy dawały przedsiębiorcy nieograniczoną swobodę w wyznaczaniu kursu waluty, a co za tym idzie również wysokości zobowiązań konsumenta. Tym samym powyższe postanowienia umowne należy traktować jako abuzywne albowiem rażąco naruszały interesy konsumentów.

W ocenie Sądu abuzywność zapisów umowy powinna być badana na moment dokonywania czynności prawnej przez konsumenta z przedsiębiorcą. Nie mogą być brane pod uwagę zmiany w ustawodawstwie wprowadzane po zawarciu umowy oraz sposób wykonywania umowy przez przedsiębiorcę, w szczególności zmiany w treści stosunku prawnego, który z powodu jego ukształtowania a priori jest nieważny od samego początku.

Powód wskazywał również na to, że umowa jest nieważna z uwagi na jej sprzeczność z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 2 kc). Odwołując się do orzecznictwa SN powód wskazał na brak należytej informacji o istnieniu ryzyka kontraktowego, co stanowiło naruszenie zasad współżycia społecznego, takich jak zachowanie zasady uczciwości w obrocie gospodarczym.

W ocenie Sądu powyższy zarzut jest kluczowy z punktu widzenia zasadności żądań powoda. Jak to zostało już wcześniej wskazane w ocenie Sądu dopuszczalne było w dacie zawarcia spornej umowy stosowanie w umowach kredytowych klauzul waloryzacyjnych polegających na powiązaniu zobowiązań pieniężnych stron z innym miernikiem wartości np. z walutą obcą tak jak zostało to dokonane w przedmiotowej sprawie. W sytuacji takiej bank jako profesjonalista powinien przedstawić konsumentowi w sposób wyczerpujący, jasny i nie budzący żadnych wątpliwości sposób, wszelkie konsekwencje i niebezpieczeństwa stosowania klauzuli waloryzacyjnej.

Okolicznością niebudzącą żadnych wątpliwości Sądu jest fakt, iż zasadniczą przyczyną wystąpienia przez powoda z pozwem w niniejszej sprawie jest to, iż w okresie po zawarciu umowy nastąpił znaczący wzrost kursu franka szwajcarskiego, który spowodował poważny wzrost wysokości ich zobowiązań wobec banku. W tym kontekście dla oceny zasadności żądań powoda podstawowe znaczenie ma to, czy został on w sposób należyty pouczony przez pozwanego bank o wszystkich ewentualnych konsekwencjach zawarcia umowy waloryzowanej kursem (...).

Bezsporne jest to, że powód na etapie zawierania umowy podpisał oświadczenie o tym, że ma świadomość ryzyka związanego ze zmianą kursu waluty. Pozornie treść oświadczeń powoda nie budzi wątpliwości, co do zakresu jego wiedzy o ryzyku związanym z zawarciem umowy. Jednak dla oceny faktycznej ich wiedzy i świadomości ryzyka

konieczna jest nie tylko analiza literalnego brzmienia oświadczenia, ale również okoliczności towarzyszących jego złożeniu.

Z w pełni wiarygodnych w tym zakresie zeznań powoda wynika, że osoba przedstawiająca mu ofertę zawarcia umowy kredytowej informując o możliwości wzrostu kursu franka bagatelizowała taką możliwość, informowała, że frank jest walutą stabilną i powód nie musi liczyć się znacznym wzrostem kursu. Wskazywał na zmiany kursu rzędu 20 gr co było akceptowalne dla powoda. W ocenie Sądu takie przedstawienie niebezpieczeństw związanych z zawarciem umowy waloryzowanej do (...) spowodowało, że powód podpisując powyższe oświadczenie faktycznie nie miał świadomości, iż całe nieograniczone niczym ryzyko wzrostu kursu (...) w okresie 30 lat, na jaki zawarta została umowa obciąża jego jako kredytobiorcę.

W ocenie Sądu bank jako profesjonalista dysponujący specjalistami z dziedziny finansów i mający dostęp do danych dotyczących historycznych zmian kursów walut powinien powodowi, jako konsumentowi przedstawić w sposób jasny skalę ryzyka związanego z zawieraniem długoterminowej umowy kredytu, w której wysokość zadłużenia uzależniona jest od wahań waluty obcej. Tylko takie przedstawienie ewentualnego ryzyka, z wyraźnym zastrzeżeniem, że ewentualny wzrost kursu franka nie jest niczym można uznać za rzetelną informację umożliwiającą konsumentowi podjęcie świadomej decyzji.

Powód traktował bank jako instytucję godną zaufania i opierając się na informacjach jakie uzyskał przed zawarciem umowy podjął swoją decyzję. Rzetelne przedstawienie ryzyka związanego z zawarciem tego rodzaju umowy mogłoby mieć zasadniczy wpływ na to, czy powód zawarłby umowę.

Powyższe okoliczności wskazują w ocenie Sądu na to, że brak należytej informacji o nieograniczonym ryzyku kursowym stanowił naruszenie zasad współżycia społecznego takich jak zasada uczciwości i rzetelności w obrocie gospodarczym.

Zgodnie z przepisem art. 58 § 2 k.c. nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego natomiast zgodnie z przepisem art. 58 § 1 k.c. nieważna jest czynność prawna sprzeczna z ustawą, albo mająca na celu obejście ustawy, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek a w szczególności ten, że w miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. W przedmiotowej sprawie jak to zostało wcześniej wskazane umowa zawarta przez strony z uwagi na naruszenie zasad współżycia społecznego jest nieważna. Również zawarcie w jej treści wskazanych wcześniej klauzul niedozwolonych powoduje jej nieważność. Jednocześnie podkreślić należy, że warunkiem zawarcia umowy w 2007 r. było zastosowanie w jej treści zakwestionowanych w toku procesu w niniejszej sprawie postanowień umownych, tak więc nie jest możliwe uznanie, iż umowa ta jest ważna po wyeliminowaniu z jej treści tych postanowień. Zmiana taka całkowicie zmieniłaby treść i warunki umowy.

Mając na względzie powyższe okoliczności Sąd na podstawie art. 410 § 1 k.c. w zw. z art. 405 k.c. w zw. z art. 385¹ § 1 k.c. i art. 58 k.c. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 120.385,05 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 15 maja 2020 r. (pkt 1 wyroku). O odsetkach Sąd zatem orzekł zgodnie z żądaniem pozwu w tym zakresie na podstawie art. 481 k.c.

Na podstawie art. 58 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 189 k.p.c. Sąd ustalił nieważność umowy kredytu nr (...) (punkt 2 wyroku).

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. W związku z tym Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powodów łącznie kwotę 11.817 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, na które złożyły się: 1.000 zł tytułem opłaty od pozwu po 10.800 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego oraz 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa (pkt 3 wyroku).

Sąd wskazuje jednocześnie, że wniosek strony powodowej o przyznanie kosztów zastępstwa w podwójnej wysokości nie zasługiwał na uwzględnienie, gdyż wkład pracy radcy prawnego w przyczynienie się do wyjaśnienia okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, jak również do wyjaśnienia i rozstrzygnięcia istotnych zagadnień

prawnych budzących wątpliwości w orzecznictwie i doktrynie nie uzasadniał zasądzenia kosztów w podwójnej wysokości, a zasądzona stawka w pełni uwzględniała jego udział w sprawie.

SSO Wojciech Rybarczyk